

София, 23 септември 2022

До
Министъра на здравеопазването на РБ
Министъра на околната среда и водите на РБ

Относно: Призив за спасяване на човешки животи и защита на природата от замърсяване на въздуха с научно обосновани по-стриктни стандарти на ЕС за качеството на въздуха

Уважаеми господин Министър на здравеопазването,
Уважаема госпожо Министър на околната среда и водите,

През месец септември 2022 година се навършва една година, откакто Световната здравна организация (СЗО), след систематичен преглед на наличните научни публикации и данни, препоръча нови *глобални стандарти за качеството на въздуха*¹ касаещи максималните допустими концентрации на основните замърсители.

Замърсяването на въздуха е най-големият екологичен проблем, който засяга човешкото здраве в Европа. То води до около 400 000 преждевременни смъртни случаи на година. В България това се изразява в 14 000 преждевременно изгубени живота годишно (ЕЕА, 2020). Според СЗО това е и втората водеща причина за смъртност от незаразни болести след тютюнопушенето. 27% от градското население в Европейския съюз (ЕС) в момента живее в райони с лошо качество на въздуха.

Замърсяването на въздуха е и важен природозащитен проблем. В своята “Оценка на въздействието от етапа на възникване” Европейската комисия направи прогнози за разходи от до 54 милиарда евро годишно във връзка с негативния ефект върху екосистемите от замърсяването на въздуха. Според оценката, границите на еутрофикация са превишени в 62% от екосистемите и в 73% от зоните по Натура 2000 на територията на ЕС.

Цената на замърсяването на въздуха се оценява на до 940 милиарда евро годишно за ЕС и на 4 милиарда долара у нас (Фароу и др., 2020). Това включва здравни разходи, свързани с преждевременна смърт и болести от замърсяването на въздуха, загуба на продуктивност, дължаща се както на загубени работни дни, така и на намалена

¹ <https://www.greenpeace.org/bulgaria/istorii/7217/bulgaria-nasoki-kachestvo-na-vazduha-szo/>

продуктивност на работещите, загуби на реколти, унищожаване на природни забележителности, засягащи и туристическия сектор, щети върху сгради (фасади) и други.

Неприемливо високото бреме за човешкото здраве и околната среда от замърсяването на въздуха е до голяма степен предотвратимо.

В контекста на пандемия от безпрецедентен характер днешният момент изисква решителен фокус върху защитата на здравето и превенцията на болестите.

На ниво ЕС публикуването на законодателното предложение за преразглеждане на Директива 2008/50/ЕС за качеството на атмосферния въздух е предвидено за 26 октомври 2022 г. като част от Пакета за нулево замърсяване. In this crucial update for public health, the Council has a

unique opportunity to save lives and prevent disease on an unprecedented scale.

Тази решаваща за общественото здраве актуализация на Закона дава уникална възможност на Съвета на Европа да спаси животи и да предотврати болести в огромен мащаб.

Новите препоръки на СЗО са за значително по-ниски максимални концентрации на основните замърсители. Това се отнася най-вече за праховите частици с диаметър < 2,5 μm (ФПЧ_{2,5}), които причиняват и най-голямата здравна тежест в ЕС. **За ФПЧ_{2,5} е препоръчана годишна концентрация от 5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, което е половината от предходния стандарт предложен от СЗО (10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) и пет пъти по-ниско от текущия стандарт на ЕС от 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. За азотния диоксид (NO₂), който беше поставен на фокус във връзка с емисиите от автомобилния транспорт и ограничения за достъп на МПС до части на града, е препоръчана нова годишна концентрация от 10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, което представлява значително намаление от предишната препоръка на СЗО от 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (това е и текущият стандарт за ЕС).**

Изброените по-долу медицински, здравни, природозащитни граждански организации Ви призовават да защитите здравето на хората от замърсяване на въздуха, особено това на уязвимите групи като деца или тези, които вече страдат от някакво (хронично) заболяване.

В предстоящото преразглеждане на Директивата за качеството на атмосферния въздух, настояваме да подкрепите задължителни стандарти на ЕС в унисон с последните препоръки на СЗО, които да гарантират постигането на чист въздух за всички най-късно до 2030 година.

Колкото по-дълго има разминаване между научните доказателства и законодателството, толкова по-дълго ЕС ще се проваля да предотврати преждевременните смъртни случаи

и заболяванията, свързани със замърсяването на въздуха. Неотложността за действие е ясна и безапелационна!

Налични сме за среща, за да обсъдим този въпрос допълнително, при интерес от ваша страна.

За контакт: Ивайло Хлеббаров, екип Въздух, ЕС За Земята, 0898252303

С уважение:

За „За Земята“ - Дарита Заричинова и Ивайло Попов

За „Грийнпийс“ – България - Меглена Антонова

За „Въздух за здраве“ - Деница Иванова и Станислав Малчев

За „Българска асоциация за закрила на пациентите“ - адв. Пламен Таушанов и Ренета Илиева